

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΛΕΥΤΕΡΗ Κ.Σ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

δ. Τζοβόρα μιά ἀπ' αὐτές, τις παρούσας ἢ τις μέλλουσας, δικηγορίνες. Καί γι' αὐτὸ θὰ μποροῦσε νὰ μᾶ; δόση πῶς πολλὰς καὶ πῶς συγκριμένες πληροφορίες, ὄχι γιὰ νὰ κριθῆ ἀκόμα ἢ κωμωδία τοῦ κ. Συναδινού, — αὐτὴ ἐκρίθη πᾶς, — ἀλλὰ γιὰ νὰ γνωσθοῦν αἱ πρόοδοι τῆς Ἑλληνίδας καὶ σ' αὐτὸ τὸ στάδιο, ἢ ἐπίδοσή της σ' ἕνα ἐπάγγελμα τόσο δύσκολο καὶ γιὰ τοὺς ἄντρες, ὅσα λέγοι νὰ τὸ ἐξασκοῦν ἀπ' αὐτοὺς πού περνοῦν, — γιὰ τὸν τύπο, γιὰ στολίδι, ἢ γιὰ μιὰ δημοσία, ἀσχετῆ θέση, — ἔνα πτυχίον Νομικῆς. Ξ.

Καὶ πάλι ἡ προτομὴ τοῦ Κρυστάλλη

Ἐλάβαμε καὶ τὸ ἀκόλουθο γράμμα :

Ἄρτα, 7 Ἀδριούτου, 1929.

Φίλη «Νέα Ἐστία»,

Στὸ ἔμ. ἀριθ. 63 τεύχος ὁ φίλος μου κ. Χ. Σούλης, δημοσιεύοντας καὶ φωτογραφία τῆς προτομῆς τοῦ Κρυστάλλη πού στήθηκε στὴν Ἄρτα, μὲ ἀγανάκτηση ἐπιτίθεται τόσο ἐναντίον ἐκείνων πού ἐξέλεξαν τὴ θέση τῆς προτομῆς, ὅσο καὶ τοῦ καλλιτέχνη κ. Θωμοπούλου πού τὴν ἔκαμε. Ἐπειδὴ μοῦ φαίνεται πῶς μετὲς πολὺ πρόχειρες κρίσεις πού ἔκαμε, ἔπειτα ἀπὸ 10 λεπτῶν παρατήρηση πάνω στὴν προτομὴ — γιὰτὶ τόσο ὄρα στάθηκε κοντὰ της —, ἀδικεῖ τόσο τὸν καλλιτέχνη, ὅσο καὶ τὸ σωματεῖο «Οἱ φίλοι τοῦ Κρυστάλλη», θὰ ἤθελα νὰ μποῦνε τὰ πράγματα στὴ θέση τους.

Λέγει πῶς στήθηκε σὲ θέση πού βλέπει τὰ σοκάκια καὶ καφενεῖα τῆς Ἄρτας καὶ ὄχι τὰ βουνὰ πού τόσο τραγουῖδισε. Δὲν εἶναι ἀλήθεια, γιὰτὶ ἡ θέση τῆς προτομῆς εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴ πόλη, κοντὰ σ' ἕνα ἐξοχικὸ καφενεῖο καὶ δίπλα ἀπὸ τὸ δημόσιον δρόμον Κόπρανα — Ἄρτα, δηλ. στὴν εἴσοδον τῆς πόλεως — κάτω ἀπὸ τὸ βράχο τῆς προτομῆς διαβαίνει ὁ ποταμὸς Ἄραχθος. Ἡ θέση αὐτὴ εἶναι ἡ καταλληλότερη γιὰ τὴν προτομὴ τοῦ Κρυστάλλη : 1ον) Γιὰτὶ ἀπ' ἐκεῖ βλέπει καὶ τὰ βουνὰ πού στὴ ζωὴ του τόσο πολὺ τραγουῖδισε. 2ον) Εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὸ θόρυβον τῶν μπακάληδων καὶ μανάβηδων — ὅπως θὰ συνέβαινε ἂν στήνονταν μέσα σὲ πλατεῖα τῆς πόλεως. 3ον) Γύρω τῆς προτομῆς ἀπλώνεται ἡ φύση μ' ὅλη της τὴν ἀγριότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁμορφάδα της (Ἄραχθος ποταμὸς — βουνὰ τῶν Τζουμέρκων, ἀλλὰ καὶ ἀγροτικὸς κάμπος τῶν χωριῶν Πέτα κλπ.). 4ον) Εἶναι ὁ συνηθισμένος τόπος περιπάτου τῶν Ἀρτινῶν. 5ον) Εἶναι στὴν εἴσοδον τῆς πόλεως καὶ ἔτσι κάθε ξένος πού θὰ ἐπισκεφθῆ τὴν Ἄρτα, πρῶτα θὰ ἀντικρύσῃ τὸν Κρυστάλλη. Καταλληλότερος τόπος στὴν Ἄρτα δὲν ὑπάρχει, γιὰτὶ, ἂν ὑπῆρχε, ἢ ἐπιτροπὴ δὲν θὰ τὸν ἀφῆνε.

Κρίνοντας τὸν καλλιτέχνη λέγει, πῶς καλύτερα εἶναι νὰ μὴ φκιάνωνται καθόλου τέτοιες προτομές, γιὰτὶ . . . δὲ μοιάζει μὲ τὸ «μακαρίτη».

Μὰ οἱ καλλιτέχνες, κάνοντας μιὰ προτομὴ ἢ ἀνδριάντα ἐπιφανοῦς, σ' ὅλες τὲς ἐκδηλώ-

σεις τῆς ζωῆς, δὲν προσπαθοῦν ν' ἀντιγράψουν τὴ φωτογραφία, δὲ θέλουν νὰ μᾶς δώσουν τὸ σαρκίον, μεταβλητὸ καὶ φθαρτὸ, ἀλλὰ τὸν μεγάλο ἄνδρα — τὸν ἐσωτερικόν — αὐτὸν θέλουν νὰ ζωντανεύσουν ἢ μᾶλλον νὰ διαιωνίσουν τὴ ζωὴ του πάνω στὸ μάρμαρον. Ἔτσι καὶ ὁ κ. Θωμοπούλος. Διάβασε τὸν ποιητὴ Κρυστάλλη, τὸν ἔζησε καὶ πάνω στὸ μάρμαρον τὸν ἀπεθανάτισε. Μᾶς ἔδωσε τὸν ποιητὴ Κρυστάλλη — τὸν ἀγρότη — τὸν ἄνθρωπον τῶν βουνῶν τῆς Ἡπείρου (καὶ ὄχι τὸ βλάχον ἢ μπακάλην ὅπως λέγει ὁ κ. Χ. Σούλης), τὸν ἄνθρωπον τῆς Στάνης Κρυστάλλη.

Φαίνεται πῶς ὁ κ. Χ. Σούλης θέλει ν' ἀντιπολιτευθῆ τὴν Ἄρτα, πού πρωτοστάτησε νὰ στήθῃ τοῦ ἀθανάτου ποιητῆ τῆς «Στάνης» ἢ πρῶτη προτομὴ στὴν Ἑλλάδα αὐτὸ τοῦλάχιστον δείχνουν τὰ λόγια του «Ἐνας πού διάβασε τὸν Κρυστάλλη, πρῶτα-πρῶτα δὲ θάφηνε νὰ στήθῃ ἡ προτομὴ του στὴν Ἄρτα κλπ.». Οὔτε θέλω νὰ πιστεύσω πῶς ἔπεσε θῆμα τῶν κρίσεων ὀρισμένων Ἀρτινῶν, πού τάχα γνώρισαν τὸν Κρυστάλλη καὶ πού ἡ αἰσθητικὴ τους ἀνάπτυξη τοὺς κάνει ν' ἀγανακτοῦν μπροστὰ στὴν προτομὴ, ἐνῶ πραγματικὰ θέλουν νὰ δυσφημίσουν τὸ ἔργο τόσο τοῦ συλλόγου οἱ «Φίλοι τοῦ Κρυστάλλη» ὅσο καὶ τοῦ κ. Θωμοπούλου.

Μὲ μεγάλη ἐκτίμησιν

ΠΑΝΟΣ Β. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ
Καθηγητῆς

Δὲν εἴμαστε σὲ θέση νὰ ἐκφέρουμε γνώμη ἀπάνω σ' αὐτὴ τὴ συζήτηση. Γιὰτὶ οὔτε τὴν προτομὴ γνωρίζουμε, οὔτε τὸ μέρος πού ἔχει στήθει. Ἀλλὰ μιὰ φορὰ πού δημοσιεύσαμε τὸ γράμμα τοῦ κ. Σούλη, χρωστούσαμε νὰ δημοσιεύσουμε καὶ τὸ γράμμα τοῦ κ. Παπασπύρου. Ξ.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Θέατρον Μαρίας Κοτοπούλη, Θίασος Ἐλευθέρας Σκηνῆς : «ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΑΣΕΙΔΙΟΥ», δράμα εἰς 3 πράξεις καὶ 6 εἰκόνες ὑπὸ R. Sherriff, μετάφρ. Γ. Συριώτη καὶ Σ. Ν. Σωτηριάδη.

Σ' ὅλες τὲς πράξεις καὶ σ' ὅλες τὲς εἰκόνες, ἡ σκηνὴ σ' ἔν' ἀμπερὶ ἀπὸ τὰ βρεττανικὰ χαρακώματα τοῦ Σαίν-Κεντέν, μεταξὺ Δευτέρας 18, καὶ Πέμπτης 21 Μαρτίου 1918, ὅταν στὸ δυτικὸ μέτωπον ἄρχισε ἡ γενικὴ ἐπίθεση τῶν Γερμανῶν. Τὸ ὑπόγειον αὐτὸ εἶναι τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ λόχου πού τὸν διοικεῖ ὁ νεαρὸς λοχαγὸς Στάνοπ. Οἱ ἀξιωματικοὶ εἶναι : ὁ Ὀσορον, ὁ ἐπιλεγόμενος «μάρμπας» γιὰτὶ εἶναι ὁ πρεσβύτερος ὁ Τρότερ, ὁ Ἴμπερτ κι' ὁ πῶς νέος ἀπ' ὄλους, ὁ Ράλλεϋ, τὸ «παιδί», πού φτάνει ἰσα-ἰσα τὴν πρώτην μέραν. Αὐτὸν ὁ Στάνοπ δὲν θὰ τὸν ἤθελε στὸ λόχον του γιὰτὶ ἀγαπᾷ τὴν ἀδελφὴν του κι' ἐπειδὴ ἀπὸ μέσα του εἶν' ἕνας δευλός, πού μὲ τὸ πιότὸ προσπαθεῖ νὰ κἀνη καρδιά καὶ τὸ χρέος του, φοβᾶται πῶς ὁ Ράλλεϋ θὰ γράφῃ στὴν οἰκογένειάν του γι' αὐτὴ τὴ «διαγωγὴ» καὶ τὸ κορίτσι θὰ τοῦχανε τὴν ὑπόληψιν.